

INDHOLDSPLAN

FOR

Skoleåret
2010/2011

Indholdsplan for Thyland Idrætsefterskole skoleåret 2010/11

Indholdsfortegnelse:

SKOLENS FORMÅL:.....	3
SKOLENS VÆRDIGRUNDLAG:.....	3
KUSUSPERIODE OG UNDERVISNINGSUGER.....	3
UNDERVISNINGEN:.....	3
DEN GODE UNDERVISNINGSSITUATION.....	4
SKEMAET:.....	5
OBLIGATORISK DEL	5
SAMLESTUND.....	5
SANG.....	5
MOTION.....	5
LØB.....	5
FÆLLESGYMNASTIK	5
STILLETIME.....	6
AFTENAKTIVITETER.....	6
HUSKONKURRENCE	6
HUSMØDER	6
RENGØRING Daglig rengøring:.....	6
SPISNING.....	7
KØKKENARBEJDE	7
PRAKTISK ARBEJDE.....	7
EKSAMENSFAG	7
DANSK OG KRISTENDOMSKUNDSKAB 8-9. kl. & DANSK 10.kl.	7
MATEMATIK 8-10. kl.	11
FYSIK 8-9. kl. og 10. kl.:	14
BIOLOGI 8-9. kl.....	16
GEOGRAFI 8-9. kl.	17
ENGELSK 8-9. kl. og 10 kl.:.....	19
TYSK 8-9. kl. og 10. kl.:.....	22
HISTORIE 8-9. kl.:.....	24
SAMFUNDSFAG 8-9. kl.:	25
LINJEFAG:.....	26
VALGFAG.....	30
DEN ENKELTE ELEVS TIMETAL	30
UNDTAGELSER FRA DET ALMINDELIGE SKEMA	30
EMNEUGER	30
INTROUGER.....	30
MUNDTLIG EKSAMENSPERIODE.....	31
TURE OG EKSKURSIONER	31
SKOLEVEJLEDNING PÅ THYLAND IDRÆTSEFTERSKOLE:	31
WEEKENDER:.....	32
ANDRE ARRANGEMENTER:	32
DEN PÆDAGOGISKE VIRKSOMHED I FORBINDELSE MED KOSTSKOLEFORMEN:	32
AFSLUTNING:	33
OVERSIGT OVER BILAG (kan fås på skolen)	33

SKOLENS FORMÅL:

Thyland Idrætsefterskoles formål er at drive en efterskole inden for rammerne af de gældende regler om frie kostskoler.

Skolen arbejder ud fra det Grundtvig/Koldske livssyn og er for unge i alderen 14-18 år.

SKOLENS VÆRDIGRUNDLAG:

- Thyland Idrætsefterskoles virke bygger på det Grundtvig-Koldske livssyn, hvilket for skolen betyder, at kulturen, traditionen og historien op gennem tiderne har en stor værdi og giver kommende generationer et godt fundament at bygge videre på.
- Skolen lever i et spændingsfelt mellem tradition og fornyelse, mellem det klassiske og det moderne. Det er derfor vigtigt, at vi forholder os positivt kritisk til tidens tendenser.
- Ethvert menneske er unikt og ligeværdigt og skal kunne færdes trygt i skolens faciliteter med hensyntagen til hinanden både i tale og handling.
- Skolen er et forpligtende fællesskab, som bygger på både frihed og ansvar, og hvor der for hver enkelt af os er konsekvenser forbundet med handlinger og adfærd.
- Centralt for fællesskabet er samtalen.
- Vi tror på det gode i mennesket og ønsker at styrke glæden ved livet og den enkeltes selvværd.

KUSUSPERIODE OG UNDERVISNINGSSUGER:

Skolen afholder et 41-ugers kursus for 8., 9. og 10. klasse i skoleåret 2010/11. Der henvises til den af bestyrelsen godkendte plan og til hovedskemaet for perioden før og efter jul, der er bilag til denne undervisningsplan.

UNDERVISNINGEN:

Den obligatoriske del af undervisningen skal være almen- og holdningsdannende og i overensstemmelse med skolens formål.

Dette betyder, at samlestund med alment indhold skal have plads i dagligdagen efter behov.

Eksamensfagene dansk, matematik og engelsk anser vi tillige som hørende med til den almindelige undervisning, og fagene er obligatoriske - dog er det valgfrit på 10 årgang, om man ønsker at aflægge prøve.

Faget fællesgymnastik anser vi for almindelig og fællesskabsbærende og er obligatorisk for alle.

Fagene biologi, geografi, fysik/kemi, historie, samfundsfag og kristendom er obligatorisk for 8. og 9. årgang.

Tilvalgsdelen skal tilgodese så mange interesser som muligt, hvilket kræver et fleksibelt system, da alle fag pga. skolens størrelse ikke kan være på skemaet hele tiden.

Tilvalgsfagene indeholder tre elementer:

- eksamensfagene tysk og fysik/kemi (fysik/kemi er kun tilvalg for 10. årgang), der alle vælges for et helt skoleår.
- linjefag, der vælges for et helt skoleår ad gangen
- de almindelige valgfag, der vælges for et halvt skoleår ad gangen.

DEN GODE UNDERVISNINGSSITUATION

God undervisning kan beskrives som en koncentration om undervisningen, forstået som mødet mellem elever, fag, faglighed og lærere.

Det betyder:

- elever og lærere møder veloplagte og velforberejede
- elever og lærere møder til det aftalte tidspunkt
- undervisningen finder sted inden for de bedst mulige rammer

Det kræver en forståelse for, at det er et lærested og ikke hjemlig hygge

God undervisning er respekt for samtalens grundvilkår. Det betyder f.eks., at alle har bøgerne med, tager dem frem, så man er klar til undervisningen, som man naturligvis er aktivt deltagende i.

NB!! Da det er et fælles grundlag, som ligger til grund for klasserumskulturen, er det alle læreres ansvar, at eleverne ikke bliver forvirret over, hvad der aftalt, og hvad der lægges vægt på, og hvor grænserne går.

Aftaler for klassen

Eleverne:

1. Aktiv deltagelse i undervisningen:

- At du møder forberedt til timerne og medbringer det relevante undervisningsmateriale.
- At du deltager aktivt i undervisningen.
- At skriftlige arbejder afleveres til tiden.

2. Tilstedeværelse:

- At fravær fra undervisningen kun forekommer i tilfælde af sygdom eller af anden gyldig årsag.

3. Holdninger og værdier:

- At du udviser respekt for dine kammerater og læreren.
- At du bidrager til et frugtbart undervisningsklima.
- At du respekterer skolens værdigrundlag.

Lærerne:

1. Undervisningen:

- At vi tilstræber et højt fagligt niveau i et godt læringsklima.

2. Koordinering af arbejdet:

- At vi tilstræber en koordinering af arbejdsbyrden i de enkelte fag.
- At vi laver en koordinering af afleveringer og bestræber os på at rette hurtigt.

3. Evaluering:

- At vi mindst 2 gange årligt evaluerer undervisningen med eleverne.

4. Holdninger:

- Du har ret til at forvente, at vi har en fælles konsekvent holdning til forsømmelser af enhver art.
- At vi på ethvert givent tidspunkt vil tale med dig om dit faglige standpunkt.

Vi må som lærere tage ansvaret for, at eleverne udvikler sig til hele mennesker og bliver studieegnede i det omfang, som de evner det.

SKEMAET:

OBLIGATORISK DEL

De obligatoriske fag ligger fast i ugeskemaet hele året på nær samlestund, der holdes efter behov.

SAMLESTUND

Når der er behov for det afholdes der et fællesmøde/samlestund, hvor alle elever er samlet. På fællesmødet, som ledes af en ordstyrer, tages forskellige emner op til drøftelse og debat. Foredragsholdere udefra kan også inddrages efter behov og interesse. Mødernes indhold er orientering af almen karakter og belyser som oftest områder, som skolens skema ellers ikke inddrager i større omfang. Eksempler herpå er skolens historie, funktion, værdigrundlag, regler og evalueringer. Nogle møder kan tage udgangspunkt i problemstillinger, der tages op af eleverne selv. Herved sikres eleverne en vis medindflydelse på skolens dagligdag. Formen kan være fortællende eller samtalende og der lægges desuden vægt på, at timernes indhold i vidt omfang afspejler skolens grundtvigske holdning.

Fællessang kan indgå i fællesmøderne.

SANG

Fællessang indgår i skemaet. Formålet er dels, at eleverne skal stifte et positivt bekendtskab med bl.a. den danske sangskat (herunder f.eks. DGI- og Højskolesangbogen), dels at give den enkelte elev en oplevelse af at være en del af et stort fællesskab.

Tid: 1 lektion på 30 min. pr uge, 16,50 timer pr. år.

MOTION

Motion består af en daglig morgengåtur husvis på ca. 800 m. I visse perioder kan motion tænkes at følge en anden og længere rute og foregå på cykel.

Formålet er ikke blot det rent motionsmæssige, men også det at starte dagen fælles husvis, komme ud og få gang i appetitten.

LØB

Formål: At vores elever får en bedre form, så de bedre magter at være aktive i de andre sportsgrene, vi dyrker her på skolen. Desuden styrker løb immunforsvaret og virker forebyggende over for andre sygdomme og skavanker. Rent mentalt har løb også en positiv effekt. Selvtilliden bliver bedre, man tænker klarere og har mindre tendens til at blive anspændt.

Mål: At vi fast har en ugentlig løbetime på Thyland, der starter med en kort fælles opvarmning. Herefter vil der blive løbet efter forskellige træningsprogrammer. At hver enkel elev vil kæmpe med sig selv og lave forbedringer på tid og distance. Vi deltager i løb, der arrangeres udenfor skolen.

Krav: Eleverne har rigtige løbesko med. Intersport i Thisted giver 20 % ved køb af sko der. De udfører løbetest, så de kan anbefale de rigtige sko. At eleverne, når de slutter skoleåret, alle kan løbe skolen rundt (ca. 4,3 km) på under 30 minutter. At alle kan aflæse løbetiden, når de kommer retur. Løbetimen er obligatorisk og skal foregå året rundt på forsvarlig vis.

Tid: 1 lektion på 60 min. pr uge, 29,33 timer pr. år.

FÆLLESGYMNASTIK

I gymnastik begynder eleverne med forskellige forudsætninger, og fællesskabet bliver hurtigt det bærende i faget. Eleverne vokser gennem skoleåret med opgaven og fremviser gode resultater ved forskellige opvisninger. I gymnastikken er det også et mål at give eleverne en god grundform og finde glæden ved at bevæge sig.

Tid: 6 lektioner á 45 min. pr. uge, 123 timer pr. år.

STILLETIME

I de almindelige skemauger er der på ugens fire første hverdage kl. 18.30-19.15 stilletime for alle elever. Eleverne skal opholde sig i huset eller i EDB-lokalet. Hensigten med stilletimen er tid til lektier og forberedelse til kommende undervisningstimer, men også at drosle ned og følge med i nyhederne. Lærerne fordeler sig i husene og hjælper, snakker og hygger med eleverne. Der skal i hver stilletime tilbydes lektiehjælp i EDB-lokalet, hvor en lærer er til stede og hjælper eleverne med deres lektier.

AFTENAKTIVITETER

Om aftenen efter stilletime og før aftenskafe skal aftentilsynsholdene sørge for der sker nogle aktiviteter. Det kan ske som tilbud, der er frivillige eller med obligatorisk fremmøde. Tilbuddene kan laves i samarbejde med elever, elevinteressegrupper, foreninger, husarrangementer eller lignende. Aktiviteterne kan have karakter af alskens slags sport, hobbybetonet virksomhed, møde med andre mennesker, konkurrencer af en hver art, foredrag, naturoplevelser, leg og mange andre oplevelsesmåder. Formålet med aktiviteterne er at give nogle tilbud til de unge mennesker, så de gennem året oplever en mangfoldig vifte af forskellige aktiviteter og derigennem finder ud af, hvad de selv finder glæde ved og udfordringer i.

HUSKONKURRENCE

Huskonkurrencen er en del af den fællesskabsopbyggende undervisning.

Hvert hus bidrager med en konkurrence, hvor de skal både stå for og afvikle konkurrencen under supervision af huslærer. Den enkelte elev bliver derved ansvarlig for delelementer i undervisningen. Alle huse deltager og bliver aktiveret konstruktivt i processen af kammerater og stadig under supervision af huslærer.

Huskonkurrencens varighed svinger fra 1½ - 6 timer.

HUSMØDER

Til hvert elevhus er tilknyttet en huslærer. Huslærerens opgave er primært at sikre, at den enkelte elev trives på skolen i alle sammenhænge, og at eleverne i huset fungerer godt sammen socialt.

Der afholdes et ugentligt skemalagt husmøde for at drøfte praktiske og menneskelige forhold.

Aktuelle punkter fra det sidst afholdte lærerrådsmøde gennemgås og drøftes. Derved gives hver enkelt elev mulighed for at ytre sig i en lille elevgruppe og indgå aktivt i en demokratisk proces.

Eleverne kan ligeledes komme med ønsker og andre bidrag til kommende lærerrådsmøder.

RENGØRING

Daglig rengøring: Alle elever tildeles et bestemt rengøringsområde på skolen. Eleverne har ansvaret for, at netop deres område er rengjort hver dag på en fastansat tid.

Desuden foregår en grundigere rengøring en gang pr. uge skemalagt med 45 minutter, Typisk i slutningen af ugen. Udover det rent praktiske formål tilsigtes det, at eleverne opøver og udviser en ansvarlighed i deres færd på skolen og andre steder både som enkeltindivider og i grupper.

Hovedrengøring: Skoleåret slutter, som det begynder - dvs. eleverne har modtaget en ren skole, og den skal afleveres i samme stand. Eleverne er undervejs blevet bekendt med rengøringsartikler, og hvordan de bruges og har fået en forevisning, hvordan rengøringen foregår i praksis. Undervejs har vi også en større rengøring ved juletid.

Formålet er: at eleverne undervises i, hvordan en solid hovedrengøring skal ses, og det skal udføres i praksis.

Eleverne opdeles i mindre grupper og tildeles bestemte områder, hvor de undervises i de forskellige rengøringsdiscipliner.

Evalueringen vil foregå løbende, og produktet vil give naturlige svar.

SPISNING

Der serveres 3 hovedmåltider, hvortil der er mødepligt og 3 mellemmåltider, som skal være sunde og ernæringsrigtige måltider. Eleverne skal bevidstgøres om kostens og måltidets betydning for øget velvære, og de deltager i det konkrete arbejde.

Formålet er, at give dem et fælles ansvar for mad på bordet og indblik i tilberedningen af måltider. Ligeledes skal det give eleverne en øget respekt og forståelse for værdien af et hjemmelavet måltid og samarbejdets muligheder.

KØKKENARBEJDE

Alle elever skal tre og tre i en nærmere bestemt uge i skoleårets løb fungere som medhjælpere i skolens køkken. Eleverne skal i denne uge udføre praktisk arbejde såsom opvask, borddækning, mindre opgaver i forbindelse med madlavning og rengøring efter måltiderne.

Udover det rent praktiske formål tilsigtes det, at eleverne opnår yderligere indsigt i, hvordan en kostskole fungerer i alle dens aspekter, og at de tager et medansvar for, at dagligdagen fungerer. Eleverne er fritaget for normal undervisning i den pågældende uge, men skal stadig lave lektier i alle fag.

PRAKTISK ARBEJDE

De elever, der har fravalgt tysk eller fysik, vil i en lektion per fravalgt fag blive udtaget til praktisk arbejde på skolen under ledelse af skolemor. Faget er med til at sikre, at eleverne ikke bare vælger den lette løsning, når de fravælger boglige fag, og dermed opnår fritimer. Formålet er, at eleverne lærer, at der er mange opgaver af praktisk art, der hver dag skal løses på en skole som vores. De skal have øje for de ting, der måske glemmes eller overses i den daglige rengøring, de ting, der skal repareres eller udskiftes.

EKSAMENSFAG

Dansk, matematik og engelsk indgår som obligatoriske fag med et passende timetal. I hvert fag tilbydes undervisning på både FSA- og FS10-niveau.

Fagene biologi, geografi, fysik/kemi, historie, samfundsfag og kristendom er obligatoriske fag og tysk er tilvalgsfag for 8. og 9. årgang.

Fagene tysk og fysik/kemi er tilvalgsfag i 10. årgang.

I hvert skoleår afholdes 2 overordnede elevevalueringer, der indbefatter elevens eksamensfag.

Desuden afholdes en skriftlig terminsuge.

Undervisningen og deltagelse i Folkeskolens afsluttende prøver i fagene følger gældende regler og vejledninger herom.

For 8. årgangs vedkommende er trinmålene i dansk, matematik, engelsk, biologi, geografi, fysik/kemi, historie, samfundsfag, kristendom og tysk de samme som er beskrevet i nye fælles mål gældende fra august 2009.

DANSK OG KRISTENDOMSKUNDSKAB 8-9. kl. & DANSK 10.kl.

Dansk og kristendomskundskab er på Thyland samlæst i 8. og 9. årgang. Tid: 5 lektioner á 45 min. pr uge, 104 timer pr. år.

På 10. årgang er dansk et selvstændigt fag og kristendomskundskab tilbydes ikke udover det der naturligt inddrages i forbindelse med teksters gennemgang. Tid: 5 lektioner á 45 min. pr uge, 98 timer pr. år.

Formål for faget dansk:

Formålet med undervisningen i faget dansk er at fremme elevernes oplevelse og forståelse af sprog, litteratur og andre udtryksformer som kilder til udvikling af personlig og kulturel identitet. Faget skal fremme elevernes indlevelsessevne og deres æstetiske, etiske og historiske forståelse.

Stk. 2. Undervisningen skal fremme elevernes lyst til at bruge sproget personligt og alsidigt i samspil med andre. Undervisningen skal styrke elevernes beherskelse af sproget og udvikle en åben og analytisk indstilling til samtidens og andre perioders og kulturers udtryksformer. Undervisningen skal udvikle elevernes udtryks- og læseglæde og kvalificere deres indlevelse og indsigt i sprog, litteratur og andre udtryksformer.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne adgang til de skandinaviske sprog og det nordiske kulturfællesskab.

Formål for faget kristendomskundskab:

Formålet med undervisningen i kristendomskundskab er, at eleverne opnår kundskaber til at forstå den religiøse dimensions betydning for livsopfattelsen hos det enkelte menneske og dets forhold til andre.

Stk. 2. Fagets centrale kundskabsområde er kristendommen, som den fremtræder i historisk og nutidig sammenhæng. Eleverne skal opnå kundskaber om de bibelske fortællinger og deres betydning for værdigrundlaget i vores kulturkreds. Derudover skal eleverne opnå kundskaber om ikke kristne religioner og livsanskuelser.

Stk. 3. Gennem mødet med de forskellige former for livsspørgsmål og svar, som findes i kristendommen samt i andre religioner og livsopfattelser, skal undervisningen give eleverne grundlag for personlig stillingtagen og medansvar i et demokratisk samfund.

Slutmål i dansk for 9. kl.:

Det talte sprog:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- tale forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situationen
- anvende et nuanceret og sikkert ord- og begrebsforråd
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form
- forstå og beherske sprogets samspil med andre udtryksmidler
- læse klart og flydende op og udtrykke en personlig forståelse af det læste
- lytte aktivt i samtale og være åbne og analytiske, når de vurderer deres egen og andres mundtlige fremstilling
- beherske samspillet mellem stemme og kropssprog afpasset efter genre og situation
- lytte til norsk og svensk med forståelse

Det skrevne sprog – læse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse
- beherske forskellige læseteknikker
- afpasse læsemåde efter formål, genre og medie
- fastholde det væsentlige af det læste i mundtlig og skriftlig form
- forholde sig analytisk og reflekteret til tekster og andre udtryk fra forskelligartede medier
- bruge læsning af digitale og trykte tekster samt grafiske udtryk som redskab til omverdensforståelse
- vurdere eget udbytte af det læste
- forstå og bruge forskellige kilder målrettet og kritisk
- læse norske og svenske tekster med forståelse

Det skrevne sprog – skrive:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- styre skriveprocessen fra ide til færdig tekst
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form
- skrive forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til genre og situation
- beherske et sikkert sprog med korrekt stavning og kunne læse korrektur på egne og andres tekster
- præsentere en tekst i samspil med andre grafiske udtryksmidler
- beherske en læselig, personlig og sammenbundet håndskrift
- anvende computeren som redskab og bruge informationsteknologi hensigtsmæssigt som kommunikationsmiddel og i forskellige skriveforløb
- bruge skriftsproget som støtte for tænkning og som et praktisk redskab i hverdagen

Sprog, litteratur og kommunikation:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- erhverve viden om sprog og sprogbrug, om sprogets forskellige funktioner, variation, opbygning og grammatik
- udvikle og udvide ordforråd og begrebsverden
- gøre rede for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation
- karakterisere og anvende forskellige genrer, stilarter og de vigtigste regler for sprogrigtighed
- demonstrere et analytisk beredskab over for ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur og andre udtryksformer
- gøre rede for og anvende forskellige genrer, fremstillingsformer, fortælle teknikker og virkemidler
- gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske og historiske aspekter i litterære tekster og andre udtryksformer
- forholde sig til litterær og kulturel tradition og udvikling, som den kommer til udtryk gennem litteraturhistorisk læsning og i Dansk litteraturs kanon, jf. bilag 1
- forholde sig analytisk, vurderende og produktivt til sagprosa og andre udtryksformer
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i komplekse produktioner
- anvende informationsteknologi og elektroniske mediers muligheder bevidst og hensigtsmæssigt
- anvende informationsteknologi til søgning og kommunikation
- indgå i et mangesproget samfund og tilegne sig andre sprog.

Slutmål i kristendom for 9. kl.:

Livsfilosofi og etik:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- reflektere over grundlæggende tilværelsesspørgsmål og diskutere den religiøse dimension og dens betydning for menneskers livsforståelse på baggrund af bibelske fortællinger, kristendommen før og nu samt ikke-kristne religioner og livsopfattelser
- vurdere etiske principper og moralsk praksis i kristendommen, samt i ikke-kristne religioner og livsopfattelser herunder menneskets forhold til naturen
- udtrykke sammenhænge mellem forskellige værdigrundlag og tilhørende tyding af tilværelsen i kristendommen, samt i ikke-kristne religioner og livsopfattelser

Bibelske fortællinger:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke viden om centrale fortællinger fra Det Gamle og Nye Testamente og kunne tolke

dem i et nutidigt og historisk perspektiv

- forholde sig til de bibelske fortællingers tydning af grundlæggende tilværelsesspørgsmål
- give eksempler på de bibelske fortællingers betydning i sprog, kunst og samfund

Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til, hvad kristendom er og gengive hovedtrækkene i kristendommens historie, herunder folkekirkens betydning i Danmark
- forholde sig til kristne grundbegreber som grundlag for vurdering af værdier og tolkning af tilværelsen
- formulere sig om brug og betydning af kristne symboler og ritualer samt synge og tolke salmer og sange

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gengive udvalgte træk ved nogle af de store verdensreligioner og livsopfattelser, herunder deres oprindelse, historie og nutidige fremtrædelsesformer samt reflektere over relationen mellem religion og samfund
- forholde sig til udvalgte grundbegreber inden for forskellige religioner og livsopfattelser som grundlag for vurdering af værdier og tolkning af tilværelsen
- forholde sig til udvalgte symbolers og ritualers betydning for menneskers liv.

Slutmål i dansk for 10. kl.:

Det talte sprog:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke egne meninger i diskussioner og vurdere, hvad der er saglig argumentation
- anvende et nuanceret og sikkert ord- og begrebsforråd
- udtrykke sig med personlig sikkerhed og selvstændighed i overensstemmelse med situationen
- fremlægge og formidle stof med indsigt i, hvilken form der passer til situationen
- læse klart og flydende op og udtrykke sig sikkert og personligt om det læste
- lytte aktivt og forholde sig analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling
- beherske og anvende sprogets samspil med andre udtryksmidler i varierede kommunikations-situationer
- lytte til norsk og svensk med forståelse

Det skrevne sprog – læse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse
- læse sprogligt udviklende tekster og anvende varierede læseforståelsesstrategier til alle slags tekster
- beherske forskellige, hensigtsmæssige læseteknikker
- afpasse læsemåder efter læseformål, genre og medie
- anvende indsigt i forskellige genrers og teksters egenart og virkemidler til bevidst og sikker læsning
- forholde sig selvstændigt, analytisk og reflekteret til tekster fra forskelligartede medier
- bruge læsning som redskab til omverdensforståelse
- vurdere eget udbytte af det læste

- forstå og bruge forskellige kilder målrettet og kritisk
- læse og forstå norske og svenske tekster

Det skrevne sprog – skrive:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- styre skriveprocessen selvstændigt fra ide til færdig tekst
- skrive i et sprog, der er afpasset en defineret modtager som fx offentlige myndigheder og private virksomheder
- skrive sammenhængende, sikkert og varieret i en form, der passer til genre og kommunikationssituation
- beherske formel sproglig korrekthed
- kombinere tekster og andre udtryksmidler, så det fremmer formidling
- skrive en læselig, personlig og sammenbundet håndskrift
- anvende computeren som redskab og bruge informationsteknologi hensigtsmæssigt og sikkert i forskellige skriveforløb
- bruge skrivning bevidst og reflekteret som støtte for tænkning og som praktisk hjælpemiddel i hverdagen

Sprog, litteratur og kommunikation:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om sprog og sprogbrug, om sprogets forskellige funktioner, om sprogvariation og om sprogets opbygning og grammatik
- udvikle og udvide ordforråd og begrebsverden
- vise indsigt i samspillet mellem genre, sprog, tekst, indhold og situation
- forholde sig analytisk og vurderende til sprog, sprogbrug og sprogrigtighed
- demonstrere et analytisk beredskab over for tekster og andre udtryksformer
- gøre rede for og anvende forskellige genrer, fremstillingsformer, fortælle teknikker og virkemidler
- vise indsigt i både genrers og enkelte forfatterskabers særpræg
- forholde sig til litteraturens og forskellige mediers betydning i samfundet
- anvende viden om litterære og kulturelle traditioner og om sprogets og litteraturens foranderlighed gennem tiderne
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i såvel enkle som mere komplekse produktioner
- kunne anvende informationsteknologi kritisk med reference til benyttede kilder
- indgå i et mangesproget samfund og tilegne sig andre sprog.

MATEMATIK 8-10. kl.

Formålet med undervisningen er, at eleverne udvikler matematiske kompetencer og opnår viden og kunnen således, at de bliver i stand til at begå sig hensigtsmæssigt i matematikrelaterede situationer vedrørende dagligliv, samfundsliv og naturforhold.

Stk. 2. Undervisningen tilrettelægges, så eleverne selvstændigt og gennem dialog og samarbejde med andre kan erfare, at arbejdet med matematik fordrer og fremmer kreativ virksomhed, og at matematik rummer redskaber til problemløsning, argumentation og kommunikation.

Stk. 3. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne oplever og erkender matematikkens rolle i en kulturel og samfundsmæssig sammenhæng, og at eleverne kan forholde sig vurderende til matematikkens anvendelse med henblik på at tage ansvar og øve indflydelse i et demokratisk fællesskab.

Tid: 5 lektioner á 45 min. pr uge, 104 timer pr. år.

Slutmål i matematik for 9. kl.:

Matematiske kompetencer:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- stille spørgsmål, som er karakteristiske for matematik og have blik for hvilke typer af svar, som kan forventes (tankegangskompetence)
- erkende, formulere, afgrænse og løse matematiske problemer og vurdere løsningerne (problembehandlingskompetence)
- udføre matematisk modellering og afkode, tolke, analysere og vurdere matematiske modeller (modelleringskompetence)
- udtænke og gennemføre egne ræsonnementer til begrundelse af matematiske påstande og følge og vurdere andres matematiske ræsonnementer (ræsonnementskompetence)
- danne, forstå og anvende forskellige repræsentationer af matematiske objekter, begreber, situationer eller problemer (repræsentationskompetence)
- forstå og afkode symbolsprog og formler og oversætte mellem dagligsprog og matematisk symbolsprog (symbolbehandlingskompetence)
- udtrykke sig om matematiske spørgsmål og aktiviteter på forskellige måder, indgå i dialog og fortolke andres matematiske kommunikation (kommunikationskompetence)
- kende, vælge og anvende hjælpemidler i arbejdet med matematik, herunder it, og have indblik i deres muligheder og begrænsninger (hjælpemiddelkompetence)

Matematiske emner:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til *i arbejdet med tal og algebra at*

- anvende tal i praktiske og teoretiske sammenhænge
- deltage i udvikling af hensigtsmæssige beregningsmetoder på baggrund af egen forståelse samt vælge og benytte regneregler og formler
- bestemme størrelser ved måling og beregning og sammenligne dem både absolut og relativt
- forstå og benytte matematiske udtryk, hvori der indgår variable
- beskrive sammenhænge ved hjælp af funktionsbegrebet
- arbejde med sammenhænge mellem algebra og geometri

i arbejdet med geometri at

- benytte geometriske begreber og metoder til beskrivelse af objekter og fænomener fra dagligdagen
- undersøge, beskrive og foretage beregninger i forbindelse med plane og rumlige figurer
- arbejde med forskellige typer af tegninger
- arbejde med definitioner, sætninger, geometriske argumenter og enkle beviser
- anvende geometrien i sammenhæng med andre matematiske emner

i arbejdet med statistik og sandsynlighed at

- anvende statistiske begreber til beskrivelse, analyse og tolkning af kvantitative data
- læse, forstå og vurdere statistik og sandsynlighed i forskellige medier
- forbinde sandsynligheder med tal vha. statistik, enkle kombinatoriske overvejelser og simple modeller

Matematik i anvendelse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- matematisere problemstillinger fra dagligdag, samfundsliv og natur og tolke matematiske modellers beskrivelse af virkeligheden
- anvende faglige redskaber, begreber og kompetencer til løsningen af matematiske problemstillinger i forbindelse med dagligliv, samfundsliv og natur
- bruge matematik som et redskab til at beskrive eller forudsige en udvikling eller en begivenhed
- erkende matematikkens muligheder og begrænsninger ved beskrivelse af virkeligheden

Matematiske arbejds måder:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage i udvikling af strategier og metoder i forbindelse med de matematiske emner
- undersøge, systematisere, ræsonnere og generalisere i arbejdet med matematiske problemstillinger
- læse faglige tekster og kommunikere om fagets emner
- arbejde individuelt og sammen med andre om behandlingen af matematiske opgaver og problemstillinger
- arbejde med problemløsning i en proces, der bygger på dialog og på elevernes forskellige forudsætninger og potentialer

Slutmål i matematik for 10. kl.:

Matematiske kompetencer:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skelne mellem definitioner og sætninger, mellem enkelttilfælde og generaliseringer og anvende denne indsigt til at udforske og indgå i dialog om forskellige matematiske begrebers rækkevidde og begrænsning (tankegangskompetence)
- opstille, afgrænse og løse både rent faglige og anvendelsesorienterede matematiske problemer og vurdere løsningerne bl.a. med henblik på at generalisere resultater (problembehandlingskompetence)
- opstille, behandle, afkode, analysere og forholde sig kritisk til modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegning, diagrammer, ligninger, funktioner og formler (modelleringskompetence)
- udtænke, gennemføre, forstå og vurdere mundtlige og skriftlige matematiske ræsonnementer og arbejde med enkle beviser (ræsonnementskompetence)
- afkode, bruge og vælge hensigtsmæssigt mellem forskellige repræsentationsformer og kunne se deres indbyrdes forbindelser (repræsentationskompetence)
- forstå og benytte variable og symboler, bl.a. når regler og sammenhænge skal vises samt oversætte mellem dagligsprog og symbolsprog (symbolbehandlingskompetence)
- indgå i dialog samt udtrykke sig mundtligt og skriftligt om matematikholdige anliggender på forskellige måder og med en vis faglig præcision, samt fortolke andres matematiske kommunikation (kommunikationskompetence)
- kende forskellige hjælpemidler, herunder it, og deres muligheder og begrænsninger samt anvende dem hensigtsmæssigt, bl.a. til eksperimenterende udforskning af matematiske sammenhænge, til beregninger og til præsentationer (hjælpemiddelkompetence)

Matematiske emner:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til *arbejdet med tal og algebra at*

- kende de reelle tal og anvende dem i praktiske og teoretiske sammenhænge
- arbejde med talfølger og forandringer med henblik på at undersøge, systematisere og generalisere
- regne med brøker, bl.a. i forbindelse med løsning af ligninger og algebraiske problemer
- forstå og anvende procentbegrebet
- kende regningsarternes hierarki samt begrunde og anvende regneregler
- forstå og anvende kendte og ikke-kendte formler og matematiske udtryk, hvori der indgår variable
- anvende funktioner til at beskrive sammenhænge og forandringer, herunder procentuel vækst
- arbejde med funktioner i forskellige repræsentationer
- vælge metode til bestemmelse af løsninger til ligninger, ligningssystemer og enkle uligheder

i arbejdet med geometri at

- kende, anvende og beskrive forskellige geometriske figurers egenskaber
- fremstille skitser og tegninger efter givne forudsætninger

- benytte grundlæggende geometriske begreber, herunder størrelsesforhold og linjers indbyrdes beliggenhed
- undersøge, beskrive og vurdere sammenhænge mellem tegning (model) og tegnet objekt
- kende og anvende målestoksforhold, lighedannethed og kongruens
- kende og anvende målingsbegrebet, herunder måling og beregning i forbindelse med omkreds, flade og rum
- udføre enkle geometriske beregninger, bl.a. ved hjælp af Pythagoras' sætning
- arbejde undersøgende med enkel trigonometri i forbindelse med retvinklede trekanter og beregne sider og vinkler
- arbejde med enkle geometriske argumenter og beviser
- bruge it til tegning, undersøgelser, beregninger og ræsonnementer vedrørende geometriske figurer
- arbejde med koordinatsystemet og forstå sammenhængen mellem tal og geometri
- gengive algebraiske sammenhænge i geometrisk repræsentation

FYSIK 8-9. kl. og 10. kl.:

Formålet med undervisningen i fysik/kemi er, at eleverne tilegner sig viden om vigtige fysiske og kemiske forhold i naturen og teknikken med vægt på forståelse af grundlæggende fysiske og kemiske begreber og sammenhænge samt viden om anvendelser af fysik og kemi. Undervisningen skal give eleverne fortrolighed med naturvidenskabelige arbejdsformer og betragtningsmåder og indblik i, hvordan fysik og kemi – og forskning i fagene – i samspil med de øvrige naturfag bidrager til vores forståelse af verden.

Stk. 2. Undervisningen skal anvende varierede arbejdsformer og i vidt omfang bygge på elevernes egne iagttagelser og undersøgelser, bl.a. ved laboratoriearbejde. Undervisningen skal udvikle elevernes interesse og nysgerrighed over for fysik, kemi, naturvidenskab og teknologi og give dem lyst til at lære mere.

Stk. 3. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne erkender, at naturvidenskab og teknologi er en del af vores kultur og verdensbillede. Elevernes ansvarlighed over for naturen og brugen af naturressourcer og teknik skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til spørgsmål om menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Tid: 2 lektioner á 45 min. pr uge, 43 timer pr. år.

Slutmål i fysik for 9. kl.:

Fysikkens og kemiens verden:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende fysiske eller kemiske begreber til at beskrive og forklare fænomener, herunder lyd, lys og farver
- beskrive vigtige forhold der har indflydelse på vejr og klima, herunder menneskelige aktiviteter (fælles med geografi)
- gøre rede for anvendelse af modeller og simuleringer som led i en beskrivelse af fænomener og sammenhænge, herunder solsystemet, stjernehimlen og halveringstid
- beskrive eksempler på organiske og uorganiske kemiske forbindelser og deres indbyrdes reaktion, herunder syre/base, redoxprocesser og ligevægt
- forklare fødens sammensætning, dens energiindhold og sundhedsmæssige betydning, herunder proteiner, kulhydrater og fedtstoffer (fælles med biologi)
- forklare principper i og anvende grundstoffernes periodesystem
- kende og beskrive udvalgte enkle atomkerneprocesser, herunder alfa-, beta- og gammaprocesser
- forklare, hvordan indgreb i naturens stofkredsløb kan påvirke miljøet, herunder anvendelse fossilt brændsel

- beskrive hovedtræk af nitrogens kredsløb i naturen og problemer, der knytter sig til brug af nitrogenholdig gødning i moderne landsbrugsformer (fælles med biologi 9.klasse).

Udvikling i naturvidenskabelig erkendelse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende udviklingen af atommodeller i forskellige tidsperioder
- gøre rede for, at den atomare beskrivelse af grundstoffer og kemiske forbindelser er menneskets forsøg på at beskrive fænomener og sammenhænge i naturen
- kende nogle af nutidens forestillinger om universets opbygning og udvikling
- gøre rede for hovedtræk af Jordens tilblivelse, de grundlæggende betingelser for liv og naturvidenskabelige forestillinger om Jordens og livets udvikling (fælles med biologi og geografi)
- beskrive, hvordan mennesket til forskellige tider har forsøgt at forklare sin egen placering i universet
- beskrive, hvordan behovet for teknologi har fremmet en udvikling af praktisk og teoretisk viden, herunder rumfart og enzymer
- kende eksempler på, at udviklingen i videnskabsfagene og den kulturelle udvikling er indbyrdes afhængige
- kende eksempler på, at forskning har givet ny viden og uforudsete muligheder

Anvendelse af fysik og kemi i hverdag og samfund:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive hovedtræk ved samfundets energiforsyning, herunder elektrisk energiforsyning
- give eksempler og forklaringer på, hvordan energiproduktion kan ske på bæredygtig måde i forskellige dele af verden (fælles med geografi)
- gøre rede for energiomsætninger, nyttevirkning og tab i energikvalitet i forbindelse med samfundets elektriske energiforsyning og brug af solceller, solfangere, biogas og brændselsceller
- beskrive industriel produktion af nogle af hverdagslivets produkter og materialer
- vurdere anvendelser af naturgrundlaget i perspektivet for bæredygtig udvikling og de interesse modsætninger, der knytter sig hertil (fælles med biologi og geografi)
- kende eksempler på anvendelse af teknisk viden i hverdagen, herunder mikrobølger, enzymer og elektronisk styring
- kende enkle principper for transmission af information over store afstande, herunder satellitter, analog og digital transmission
- kende til biologiske virkninger og anvendelser af ioniserende stråling (fælles med biologi 9. klasse)

Arbejds måder og tankegange:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere enkle problemstillinger, opstille og efterprøve hypoteser samt vurdere resultater, læse, forstå og vurdere informationer i både trykte og digitale faglige tekster
- vurdere og anvende informationer med fysisk, kemisk eller teknisk indhold
- benytte fysisk eller kemisk viden, opnået ved teoretisk og praktisk arbejde
- vælge og benytte udstyr, redskaber og hjælpemidler der passer til opgaven, herunder feltudstyr og data-loggere
- formidle resultater af arbejde med fysiske, kemiske eller tekniske problemstillinger.

Slutmål i fysik for 10. kl.:

Fysikkens og kemiens verden:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende fysiske og kemiske begreber til at beskrive, forklare og forudsige fænomener
- benytte enkle modeller til at beskrive fænomener og sammenhænge
- beskrive udvalgte stofegenskaber og stofomdannelse ved forskellige forbindelser mellem atomer
- gøre rede for brug af kemiske stoffer eller materialer på et udvalgt område
- analysere menneskeskabte indgreb i stofkredsløb

Udvikling i naturvidenskabelig erkendelse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for, at den atomare beskrivelse af grundstoffer og kemiske forbindelser er menneskets forsøg på at beskrive fænomener og sammenhænge i naturen
- kende til nogle af nutidens forestillinger om universets opbygning og udvikling
- kende eksempler på, at udviklingen i videnskabsfagene fysik og kemi og den kulturelle udvikling er indbyrdes afhængige
- kende eksempler på, at behovet for teknologi har fremmet en udvikling af praktisk og teoretisk viden
- kende eksempler på, at udvikling af ny viden kan give uforudsete muligheder.

Anvendelse af fysik og kemi i hverdag og samfund:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive og forklare eksempler på energioverførsler med brug af begreber som virkningsgrad og energikvalitet
- vurdere energiplaner, bl.a. ud fra begreber som virkningsgrad, energikvalitet og bæredygtig udvikling
- kende til udvalgte ressourcers vej gennem produktionssystemet
- kende udvalgte detaljer i en eller flere produktionsvirksomheder
- kende til handlemuligheder i forhold til forskellige produktionsprocessers påvirkning af miljøet
- sammenligne og argumentere for fordele og ulemper ved forskellige produktionsprocesser ud fra bl.a. ressource- og energiforbrug, effektivitet samt det fysiske arbejdsmiljø.

Arbejds måder og tankegange:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere enkle problemstillinger, opstille hypoteser, efterprøve antagelser og vurdere resultater
- vælge og benytte hensigtsmæssige instrumenter og laboratorieudstyr
- benytte fysisk og kemisk viden, opnået ved teoretisk og praktisk arbejde
- vælge udstyr, redskaber og hjælpemidler, der passer til opgaven
- formidle resultater af arbejde med fysiske, kemiske eller tekniske problemstillinger

BIOLOGI 8-9. kl.

Formålet med undervisningen i biologi er, at eleverne tilegner sig viden om organismer, natur, miljø og sundhed med vægt på forståelsen af grundlæggende biologiske begreber, biologiske sammenhænge og på vigtige anvendelser af biologi. Undervisningen skal give eleverne fortrolighed med naturvidenskabelige arbejdsformer og betragtning måder og indblik i, hvordan biologi – og biologisk forskning – i samspil med de andre naturfag bidrager til vores forståelse af verden.

Stk. 2. Undervisningen skal anvende varierede arbejdsformer og i vidt omfang bygge på elevernes egne iagttagelser og undersøgelser, bl.a. ved laboratorie- og feltarbejde. Undervisningen skal udvikle

elevernes interesse og nysgerrighed over for natur, biologi, naturvidenskab og teknik og give dem lyst til at lære mere.

Stk. 3. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne erkender, at naturvidenskab og teknologi er en del af vores kultur og verdensbillede. Elevernes ansvarlighed over for natur, miljø og sundhed skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til spørgsmål om menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Tid: 1 lektion á 45 min. pr uge, 22 timer pr. år.

Slutmål i biologi for 9. kl.:

De levende organismer og deres omgivende natur:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende og beskrive udvalgte organismer, deres systematiske tilhørsforhold, livsytringer og tilpasninger til forskellige livsbetingelser
- kende til opbygning og omsætning af organisk stof, stofkredsløb og energistrømme
- kende karakteristiske danske og udenlandske økosystemer
- redegøre for grundlæggende forhold i arvelighed, evolution og artsdannelse

Miljø og sundhed:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive og forklare væsentlige kropsfunktioner
- kende forskellige faktorer, der påvirker menneskets sundhed
- beskrive menneskers anvendelse af naturgrundlaget samt inddrage perspektiver for bæredygtig udvikling
- forholde sig til aktuelle miljøproblemer og deres betydning for menneskets sundhed og den omgivende natur

Biologiens anvendelse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- undersøge og forklare almene biologiske processer i fødevareproduktionen
- vurdere forskellige interesser knyttet til syn på og anvendelse af dyr
- forklare vigtige principper for naturpleje og naturgenopretning
- forholde sig til bioteknologiers anvendelse og betydning for den enkelte, samfundet og naturen.

Arbejds måder og tankegange:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- identificere og formulere relevante problemstillinger samt opstille hypoteser
- planlægge, gennemføre og vurdere undersøgelser og eksperimenter i naturen og laboratoriet
- læse, forstå og vurdere informationer i faglige tekster
- anvende informationsteknologi i forbindelse med informationssøgning, dataopsamling, bearbejdning og formidling
- kende eksempler på biologisk forskning, der har udvidet menneskets erkendelse
- anvende et hensigtsmæssigt fagsprog
- formidle resultatet af arbejdet med biologiske problemstillinger
- skelne mellem baggrund for og hensigt med forskellige digitale informationer.

GEOGRAFI 8-9. kl.

Formålet med undervisningen i geografi er, at eleverne tilegner sig viden om vigtige naturgivne og kulturskabte forudsætninger for levevilkår i Danmark og den øvrige verden. Eleverne skal tilegne sig grundlæggende geografisk viden som baggrund for forståelse af geografiske begreber og sammenhænge og viden om samfundenes udnyttelse af naturgrundlag og ressourcer. Undervisningen skal give eleverne fortrolighed med natur- og kulturgeografiske arbejdsformer og betragtningsmåder og give dem indblik i, hvordan geografi – og geografisk forskning – i samspil med de øvrige naturfag bidrager til vores forståelse af verden.

Stk. 2. Undervisningen skal anvende varierede arbejdsformer og i vidt omfang bygge på elevernes egne iagttagelser og undersøgelser bl.a. ved feltarbejde og brug af geografiske kilder.

Undervisningen skal udvikle elevernes interesse og nysgerrighed over for natur- og kulturgeografi, naturvidenskab og teknik og give dem lyst til at lære mere.

Stk. 3. Undervisningen skal bidrage til elevernes forståelse af fremmede kulturer, og til at de erkender natur- og kulturgeografiens bidrag til vores verdensbillede. Elevernes ansvarlighed overfor naturen og brugen af naturressourcer og teknik skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til spørgsmål ommenneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Tid: 1 lektion á 45 min. pr uge, 22 timer pr. år.

Slutmål i geografi for 9. kl.:

Regionale og globale mønstre:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på naturgeografiske mønstre, kredsløb og sammenhænge på regionalt og globalt plan
- beskrive den globale befolknings- og storbyfordeling
- give eksempler på regionale og globale mønstre i forbindelse med økonomi, produktion, ressourceforbrug, bæredygtighed, miljø og forurening

Naturgrundlaget og dets udnyttelse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive det indre og ydre geologiske kredsløb
- beskrive vigtige forhold ved vejr, klima og klimaforandringer på Jorden
- beskrive, hvordan is, vand og vind kan forme landskaber
- beskrive og forklare sammenhængen mellem landskab, klima, jordbund og vand som grundlag for levevilkår i verdens forskellige egne
- give eksempler på menneskets udnyttelse af naturgrundlaget set i sammenhæng med bæredygtighed

Kultur og levevilkår:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende vigtige navne som holdepunkt for et nationalt og globalt overblik
- beskrive og forklare vigtige forhold, der påvirker befolknings- og byudvikling med udgangspunkt i danske forhold
- beskrive og forholde sig til menneskers levevilkår i eget og andre samfund
- kende til de interkulturelle og mellemmenneskelige relationer
- vurdere de miljømæssige konsekvenser af samfundenes udnyttelse af naturgrundlaget
- give eksempler på globalisering, årsager hertil og konsekvenser heraf
- give eksempler på årsager til internationale konflikter begrundet i geografiske forhold

Arbejds måder og tankegange:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- undersøge regioner, globale mønstre og problemstillinger samt samspillet mellem disse ved hjælp af geografiske kilder og hjælpemidler
- anvende globus, kort – herunder digitale kort og satellitbilleder – samt elektroniske data som et arbejdsredskab til at skabe overblik og sammenhæng
- foretage undersøgelser, målinger og registreringer på grundlag af egne iagttagelser og oplevelser i natur- og kulturlandskabet
- læse, forstå og vurdere informationer i faglige tekster
- anvende informationsteknologi i forbindelse med informationssøgning, undersøgelser, registrering, bearbejdning og fremlæggelse
- anvende et hensigtsmæssigt geografisk fagsprog
- skelne mellem baggrund for hensigt med forskellige digitale informationer.

ENGELSK 8-9. kl. og 10 kl.:

Formålet med undervisningen i engelsk er, at eleverne tilegner sig sproglige og kulturelle kundskaber og færdigheder, således at de kan anvende engelsk som kulturteknik i forskellige sammenhænge, udvikler bevidsthed om sprog og sprogtilegnelse og opnår indsigt i det engelske sprogs globale rolle.

Stk. 2. Undervisningen skal gennemvarierede arbejdsmetoder, brug af it, tværfagligt samarbejde og internationale kontakter skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst. Herved skal undervisningen bidrage til, at eleverne bevarer lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme af deres alsidige udvikling.

Stk. 3. Undervisningen inddrager emner, der belyser, hvordan mennesker tænker og lever i den engelsksprogede verden, så eleverne kan blive fortrolige med egen kultur i samspil med andre kulturer. Herigennem får eleverne mulighed for at udvikle deres forståelse for mennesker med forskellig kulturel baggrund og forberede sig til et liv i et globalt samfund.

Tid: 4 lektioner á 45 min. pr uge, 84 timer pr. år.

Slutmål for engelsk i 9. kl.:

Kommunikative færdigheder:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå talt engelsk inden for forskellige genrer, herunder lyd- og billedmedier om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- forstå udvalgte regionale og sociale varianter af talt engelsk
- forstå skrevne tekster inden for forskellige genrer om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- udtrykke sig mundtligt med rimelig præcision, spontanitet og lethed i et sammenhængende sprog afpasset udvalgte genrer og situationer, herunder udtrykke personlige erfaringer, redegøre for informationer og hovedindholdet af udvalgte teksttyper og fremlægge et forberedt stofområde
- deltage i samtaler og diskussioner om udvalgte personlige, kulturelle og samfundsmæssige emner i et sprog afpasset situationen
- udtrykke sig skriftligt med rimelig præcision og i et sammenhængende sprog afpasset udvalgte genrer og situationer, herunder udtrykke personlige erfaringer, samt anvende informationer og viden inden for udvalgte genrer
- kommunikerer mundtligt og skriftligt gennem digitale medier
- anvende engelsk som et internationalt kommunikationsmiddel

Sprog og sprogbrug:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcist ordforråd, herunder idiomatiske vendinger inden for udvalgte emneområder
- udtale engelsk på en måde, der nærmer sig en af de anerkendte indfødte udtalevarianter
- tale og skrive engelsk således at centrale grammatiske regler følges
- stave og sætte tegn på engelsk så præcist, at kommunikationen lykkes
- anvende centrale regler for opbygning af tekster med struktur og sammenhæng inden for almindeligt forekommende genrer
- anvende centrale samtalemønstre
- afpasse udtryksformen i rimelig grad efter hensigt, modtager, situation og genre

Sprogtilegnelse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vælge lytte- og læsestrategier ift. teksttype, situation og formål
- vælge kommunikationsstrategier, først og fremmest bruge omskrivninger, overbegreber og synonymmer
- vælge skrivestrategier, herunder anvende grundlæggende viden omskriveprocessens faser
- være bevidste om egne engelsksproglige styrker og svagheder og arbejde med disse
- udnytte de mange muligheder, der er for at anvende engelsk uden for skolen
- anvende viden om ligheder og forskelle mellem engelsk og andre sprog
- vælge arbejdsform, herunder praktiske og kreative arbejdsformer, ift. den foreliggende aktivitet eller opgave
- anvende fagets hjælpemidler, herunder ordbøger, itbaserede ordforrådsprogrammer, grammatiske oversigter og computerens stave- og grammatikkontrol hensigtsmæssigt
- udnytte medierne, herunder de elektroniske medier, i forbindelse med informationssøgning, kommunikation, videndeling og netværksdannelse
- anvende forskellige kilder på selvstændig og kritisk vis

Kultur- og samfundsforhold:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om dagligliv, levevilkår, værdier og normer hos forskellige befolkningsgrupper, primært i lande, hvor engelsk anvendes som modersmål og sekundært i lande, hvor engelsk anvendes som andetsprog
- anvende viden om kultur- og samfundsforhold i arbejdet med engelsk sprog, litteratur, sagprosa, lyd- og billedmedier samt it
- kunne drage sammenligninger mellem egen kultur og andre kulturer
- anvende viden om kultur- og samfundsforhold i kontakten med mennesker, der bruger engelsk som modersmål eller som internationalt kommunikationsmiddel

Slutmål for engelsk i 10. kl.:

Kommunikative færdigheder:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindhold og specifik information af talt engelsk inden for forskellige genrer om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- forstå hovedindhold og specifik information af lyd- og billedmedier, der også omfatter udvalgte regionale og sociale varianter af engelsk talt i et autentisk tempo

- forstå skrevne tekster inden for forskellige genrer om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- udtrykke sig mundtligt med rimelig præcision lethed og spontanitet afpasset udvalgte genrer og situationer
- udtrykke personlige erfaringer, redegøre for informationer og fremlægge et forberedt stofområde
- deltage i samtaler og diskussioner om udvalgte personlige, kulturelle og samfundsmæssige emner i et sprog afpasset situationen også med flere indfødte sprogbrugere
- udtrykke sig skriftligt med rimelig præcision og i et sammenhængende sprog afpasset udvalgte genrer og situationer, herunder udtrykke personlige erfaringer, samt anvende informationer og viden inden for udvalgte genrer
- kommunikeremundtligt og skriftligt gennem digitale medier
- anvende engelsk som et internationalt kommunikationsmiddel

Sprog og sprogbrug:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcist ordforråd, herunder idiomatiske vendinger inden for udvalgte emneområder
- udtale engelsk på en måde, der nærmer sig en af de anerkendte indfødte udtalevarianter
- tale og skrive engelsk, således at centrale grammatiske regler følges
- stave og sætte tegn på engelsk så præcist, at kommunikationen lykkes
- anvende centrale regler for opbygning af tekster med struktur og sammenhæng inden for almindeligt forekommende genrer
- anvende centrale samtalemønstre
- afpasse udtryksformen i rimelig grad efter hensigt, modtager, situation og genre

Sprogtilegnelse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vælge lytte- og læsestrategier ift. teksttype, situation og formål
- vælge kommunikationsstrategier, først og fremmest omskrivninger, overbegreber og synonymer
- vælge skrivestrategier, herunder anvende grundlæggende viden omskriveprocessens faser
- være bevidste om egne engelsksproglige styrker og svagheder og arbejde med disse
- udnytte de mange muligheder, der er for at anvende engelsk uden for skolen
- anvende viden om ligheder og forskelle mellem engelsk og andre sprog
- vælge arbejdsform, herunder praktiske og kreative arbejdsformer, ift. den foreliggende aktivitet eller opgave
- anvende fagets hjælpemidler, herunder ordbøger, itbaserede ordforrådsprogrammer, grammatiske oversigter og computerens stave- og grammatikkontrol, hensigtsmæssigt
- udnyttedemidierne, herunder de elektroniske medier, i forbindelse med informationssøgning, kommunikation, videndeling og netværksdannelse
- anvende forskellige kilder på selvstændig og kritisk vis

Kultur- og samfundsforhold:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om dagligliv, levevilkår, værdier og normer hos forskellige befolkningsgrupper, primært i lande, hvor engelsk anvendes som modersmål og sekundært i lande, hvor engelsk anvendes som andetsprog
- anvende viden om kultur- og samfundsforhold i arbejdet med engelsk sprog, litteratur, sagprosa, lyd- og billedmedier samt it

- kunne drage sammenligninger mellem egen kultur og andre kulturer samt kunne sætte denne viden i perspektiv
- anvende viden om kultur- og samfundsforhold i kontakten med mennesker, der bruger engelsk som modersmål eller som internationalt kommunikationsmiddel.

TYSK 8-9. kl. og 10. kl.:

Formålet med undervisningen i tysk er, at eleverne opnår kundskaber og færdigheder, der gør dem i stand til at kommunikere på tysk både mundtligt og skriftligt. Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes sproglige bevidsthed om tysk sprog og om sprogtilegnelse.

Stk. 2. Undervisningen skal skabe rammer for oplevelse, fordybelse og aktivmedvirken for derved at fremme elevernes lyst til at bruge sproget personligt og i samspil med andre. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne får tillid til egne evner og lyst til at beskæftige sig med tysk sprog og kulturer til fremme af deres videre udvikling.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande og derved styrke deres internationale og interkulturelle forståelse.

Tid: 4 lektioner á 45 min. pr uge, 84 timer pr. år.

Slutmål for tysk i 9. kl.:

Kommunikative færdigheder:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer af talt tysk om centrale og nære emner
- forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer i forskellige typer skrevet tekst inden for centrale og nære emner
- deltage i samtale om centrale og nære emner
- redegøre for hovedindholdet og væsentlige detaljer i forbindelse med centrale og nære emner på baggrund af forskellige typer tekst, lyd og billeder og personlige erfaringer
- udtrykke sig skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog om centrale og nære emner

Sprog og sprogbrug:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig med en udtale og intonation, der gør sproget klart og forståeligt
- udtrykke sig med et grundlæggende ordforråd inden for centrale og nære emner
- anvende ofte forekommende faste vendinger og kulturbundne udtryk
- anvende relevante lytte- og læsestrategier
- anvende relevante kommunikative strategier i forbindelse med samtale og redegørelse
- anvende grundlæggende sprogbrugs- og retstavningsregler, så kommunikationen lykkes

Sprogtilegnelse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vide, hvordan man bedst tilegner sig tysk
- udnytte viden om ligheder mellem tysk og andre sprog
- vælge relevante lytte- og læsestrategier
- vælge relevante kommunikationsstrategier
- udnytte de muligheder, der er for at anvende tysk i og udenfor skolen, heriblandt ved hjælp af internettet
- anvende it og mediers muligheder i forbindelse med tekstproduktion, kommunikation, informationssøgning og i forbindelse med netværk
- uddrage og anvende informationer af forskellige typer tekster

- vælge praktisk-musiske udtryksformer, herunder itbaserede udtryksformer, der understøtter det sproglige udtryk
- vælge relevante skrivestrategier, herunder anvendelse af viden om skriveprocessens faser
- anvende ordbøger, grammatiske oversigter, stave- og grammatikkontrol

Kultur- og samfundsforhold:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende grundlæggende viden om geografi og historie og om levevilkår, værdier og normer i tysktalende lande
- drage sammenligninger mellem tysksprogede kulturer og egen kultur
- anvende tysk som kommunikationsmiddel i mødet med tysktalende
- vise forståelse for andres levevis og deres kulturer

Slutmål for tysk i 10. kl.:

Kommunikative færdigheder:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer af talt tysk om kendte emner
- læse og forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer af forskellige typer tekster
- deltage i samtaler om kendte emner
- fremlægge et forberedt emne og redegøre for, kommentere og udtrykke synspunkter
- udtrykke sig skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog om kendte emner

Sprog og sprogbrug:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig med en udtale og intonation, der gør sproget klart og forståeligt
- udtrykke sig med et centralt ordforråd inden for kendte emner
- anvende ofte forekommende faste vendinger og kulturbundne udtryk
- anvende relevante lytte- og læsestrategier
- anvende relevante kommunikative strategier i forbindelse med samtale og redegørelse
- anvende grundlæggende sprogbrugs- og retskrivningsregler, så kommunikationen lykkes

Sprogtilegnelse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vide, hvordan man bedst tilegner sig tysk
- udnytte deres viden om ligheder mellem tysk og andre sprog
- udnytte deres viden om lytte- og læsestrategier og om kommunikative strategier
- udnytte de muligheder, der er for at anvende tysk i og udenfor skolen, heriblandt ved hjælp af internettet
- anvende it og mediers muligheder i forbindelse med tekstproduktion, kommunikation, informationssøgning og i forbindelse med netværk
- uddrage og anvende informationer af forskellige typer tekster
- vælge praktisk-musiske udtryksformer, herunder itbaserede udtryksformer, der understøtter det sproglige udtryk.
- vælge relevante skrivestrategier, herunder anvende viden om skriveprocessens faser
- anvende ordbøger, grammatiske oversigter samt stave og grammatikkontrol

Kultur- og samfundsforhold:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende grundlæggende viden om geografi og historie og om levevilkår, værdier og normer i tysktalende lande
- sammenligne og perspektivere til egen kultur inden for kendte emner
- anvende tysk som kommunikationsmiddel, fx i internationale projekter og i mødet med tysktalende i og uden for skolen
- vise forståelse for andres levevis og deres kulturer.

HISTORIE 8-9. kl.:

Formålet med undervisningen er at udvikle elevernes kronologiske overblik, styrke deres viden om og forståelse af historiske sammenhænge og øve dem i at bruge denne forståelse i deres hverdags- og samfundsliv. Undervisningen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og historie.

Stk. 2. Ved at arbejde med udvikling og sammenhænge i det historiske forløb skal eleverne udbygge deres indsigt i menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne. Herved skal de videreudvikle deres viden om, forståelse af og holdninger til egen kultur, andre kulturer samt menneskers samspil med naturen. Undervisningen skal give eleverne mulighed for overblik over og fordybelse i historiske kundskabsområder og styrke deres indsigt i kontinuitet og forandring.

Stk. 3. Undervisningen skal styrke elevernes historiske bevidsthed og identitet og give dem indsigt i, hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er historieskabte, og give dem forudsætninger for at forstå deres samtid og reflektere over deres handlemuligheder. Undervisningen skal stimulere elevernes evne til indlevelse, analyse og vurdering og fremme deres lyst til at formulere historiske fortællinger på baggrund af tilegnet viden

Tid: 1 lektioner á 45 min. pr uge, 22 timer pr. år.

Slutmål for historie i 9. kl.:

Udviklings- og sammenhængsforståelse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for begivenheder og argumentere for sammenhænge fra dansk historie og sætte disse i relation til omverdenens historie
- fund på og underbygge med lokale, nationale, nordiske og globale eksempler
- gøre rede for og drøfte sammenhænge mellem produktion, forbrug og ressourcer i forskellige historiske perioder
- forholde sig til eksempler på kulturmøder og kultursammenstød i dansk, europæisk og global sammenhæng

Kronologisk overblik:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for almindelige betegnelser for tidsepoker og placere dem kronologisk
- karakterisere sammenhænge mellem historiske begivenheder og den tid, som de foregår i
- indgå i diskussion omforandringer i forskellige perioders opfattelser af magt og ret, herunder regulering af forholdet mellem den enkelte og fællesskabet

Fortolkning og formidling:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- analysere eksempler på brug af historie fra alle perioder
- definere almindeligt brugte historiske begreber og anvende kildekritik
- indkredse historiske emner og temaer og indgå i dialog herom

- formulere relevante spørgsmål til emner og temaer og begrundelige løsningsforslag
- søge oplysninger i forskellige fremstillinger og ved hjælp af historiske begreber og metoder og at bearbejde disse oplysninger
- vurdere troværdighed af forskellige fremstillinger, som gives af fortiden
- udforme historiske fortællinger, der tolker dele af historiens udviklingsforløb

Historiekanon:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder i fagets kanonpunkter og kronologien heri.

SAMFUNDSFAG 8-9. kl.:

Formålet med undervisningen i samfundsfag er, at eleverne opnår viden om samfundet og dets historiske forandringer. Undervisningen skal forberede eleverne til aktiv deltagelse i et demokratisk samfund, jf. folkeskolelovens formålsbestemmelse.

Stk. 2. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne udvikler kompetencer, kritisk sans og et personligt tilegnet værdigrundlag, der gør det muligt for dem, at deltage kvalificeret og engageret i samfundsudviklingen. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne forstår sig selv og andre som en del af samfundet, som de både påvirker og påvirkes af, og at de forstår hverdagslivet i et samfundsmæssigt og historisk perspektiv.

Stk. 3. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne kender og i praksis respekterer samfundets demokratiske spilleregler og grundværdier.

Tid: 1 lektion á 45 min. pr uge, 22 timer pr. år.

Slutmål for samfundsfag i 9. kl.:

Politik. Magt, beslutningsprocesser og demokrati:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for forskellige opfattelser af demokratiet som politisk idé og styreform
- redegøre for hovedtræk i det danske politiske system og dets historie, for parlamentarisme og for samspillet mellem de politiske beslutningsprocesser i EU og Danmark
- give eksempler på hvordan forskellige former for magt og ressourcer har indflydelse på politisk deltagelse og politiske beslutningsprocesser lokalt, nationalt og globalt.
- anvende viden om forskellige politiske aktørers synspunkter og interesser til at forstå og forklare politiske udsagn i den offentlige debat
- se sammenhænge mellem politiske synspunkter og økonomiske, sociale og kulturelle placeringer og interesser
- reflektere over Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde i EU i et demokratisk perspektiv
- reflektere over mediernes rolle som selvstændige udtryk i den politiske proces
- reflektere over retsstatens betydning for demokratiet
- reflektere over betydningen af egne og andres rettigheder og pligter i et demokratisk samfund

Økonomi. Produktion, arbejde og forbrug:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for hovedtræk i udviklingen i dansk erhvervs- og produktionsstruktur, herunder centrale aktører på arbejdsmarkedet og deres interesser
- redegøre for det økonomiske kredsløb og markedsmekanismen
- redegøre for dansk blandingsøkonomi i en økonomisk globalisering
- redegøre for centrale velfærdsprincipper og typer af velfærdsstater
- redegøre for bæredygtig udvikling set i lyset af økonomisk vækst og miljø
- forstå og forklare udsagn om økonomi set i forhold til forskellige aktørers interesser og ideologier

- reflektere over økonomiens betydning for det danske velfærdssamfund
- reflektere over den økonomiske udviklings betydning for naturgrundlaget
- diskutere mulige handlinger i relation til virkninger af økonomiens globalisering

Sociale og kulturelle forhold. Socialisering, kultur og identitet:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for væsentlige sociale institutioner, grupper og fællesskaber i det moderne samfund
- give eksempler på, hvordan sociale normer, holdninger og adfærdsformer karakteriserer forskellige sociale grupper og giver anledning til konflikter imellem dem
- forklare, hvordan institutioner for uddannelse og kultur bidrager til socialisering og medborgerskab
- give samfundsmæssige forklaringer på udviklingen af sociale grupper og gruppeidentiteter
- reflektere over betydningen af egne og andres stereotype opfattelser af forskellige grupper
- vurdere sociale og kulturelle forskelles betydning for den globale sameksistens

Færdigheder på tværs af de tre områder:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- fremskaffe og anvende statistik og anden empiri i behandlingen af samfundsmæssige problemstillinger blandt andet gennem egne observationer og spørgemetoder
- indgå sagligt i en demokratisk debat om samfundsmæssige problemstillinger og løsningsmuligheder.

LINJEFAG:

På Thyland vælger vi linjefag for et helt år ad gangen.

Indtræder der særlige forhold er der mulighed for at skifte linje i årets løb.

Går du i 8. eller 9. klasse skal du have et linjefag.

Går du i 10. klasse skal du have to linjefag.

Linjefagene oprettes altid og varer 4 (2x2) lektioner á 45 minutter, 84 timer pr år.

I linjefagene er det tanken, at eleven via fordybelse i det pågældende fag udvikler færdigheder og kundskaber og i et vist mål lærer deres anlæg inden for faget at kende.

Vores linjefag er: Gymnastik, Håndbold, Fodbold, Idræt., Medie, Sy & design, Værksted og Musik.

Gymnastiklinjen

Elever, der er på gymnastiklinjen hele året, tager kursus 1 i gymnastik. K1 henvender sig til unge undervisere, kommende og nuværende, som ønsker at tage gymnastikuddannelsen. Kurset afvikles som et praksis-/teorikursus på min. 60 timer.

I forbindelse med kursus 1 arbejdes i praksis med:

- Startaktiviteter
- Opvarmning
- Rekvisitter
- Rytmik, sang, bevægelse og danse
- Musik og bevægelse
- Spring og redskabsaktiviteter

Hertil er knyttet teori om:

- Naturvidenskabelig teori, f.eks. sansemotorik, anatomi og skader
- Humanistisk samfundsvidenskabelig teori
- Foreningsarbejde

Til hvert forløb er der forskellige undervisningsøvelser (UVØ) og andre opgaver. Der vil ligeledes indgå undervisning af børn og unge.

På linjen fokuseres der ikke på egne gymnastiske færdigheder, men primært på at blive en dygtig træner/leder. At det ikke kan undgås, at det andet følger med, er jo kun et gode.

De gymnaster, der har lyst, kan deltage i grundlæggende trampolinmodtagningskursus på skolen. Som afsluttende projekt laver linjen en 20 minutters opvisning, som de selv sætter sammen og viser i juni til Gåsebjergstævnet, som linjen står som arrangør for.

Håndboldlinjen

Er du interesseret i at blive en del af vores håndboldlinje, hvor du har mulighed for at blive en bedre håndboldspiller samtidig med, at du får mange spændende håndbold-oplevelser?

Du behøver ingen specielle forudsætninger for at være med, men du skal have lysten og drivkraften, samt en seriøs indstilling til at udvikle dine håndboldkundskaber.

Vi vil koncentrere os om at gøre alle til bedre spillere, både som holdspillere og som individualister. Det er vigtigt at pointere, at vi forventer, at du skal møde engageret op til træning samt til de andre aktiviteter, der venter dig på håndboldlinjen.

Vælger du håndboldlinjen, kan du forvente følgende:

- Kampe, mod lokale klubhold og andre efterskoler.
- Trænerkursus i samarbejde med DGI.
- Gæstetræning for udvalgte ungdomshold i en af vores samarbejdsclubber.
- Deltage i stævner, bl.a. vort eget årlige stævne på skolen og Nordjysk Mesterskab.
- Mulighed for træning i en af vores samarbejdsclubber.

Det er vigtigt at pointere, at du samtidig med dit efterskoleophold har mulighed for at deltage i træning og kamp i en klub i nærheden af Thyland.

Fodboldlinjen

Er du interesseret i fodbold, og ønsker du at kombinere dit efterskoleophold med store fodboldoplevelser?

På fodboldlinjen har du mulighed for at udvikle dine fodboldmæssige færdigheder, hvad enten du er dreng eller pige.

Du behøver ingen specielle forudsætninger for at være med, men du skal have lysten og drivkraften samt en seriøs indstilling til at udvikle din fodboldkunnen.

I den daglige træning fokuseres der på forskellige træningsseancer:

- Tekniske færdigheder
- Fysisk træning
- Taktisk træning

Udover træningen, vil vi bl.a. beskæftige os med følgende:

- Teori om idræt og ernæring
- Lederkursus. I samarbejde med DGI/JBU
- Du skal prøve din trænerkompetence af i praksis.
- Deltage i forskellige turneringer bl.a. lokale efterskoleturneringer, JBU's efterskoleturnering, Nordvestjysk Mesterskab med mulighed for at kvalificere sig til DM.
- I vintersæsonen vil vi deltage i indendørsturneringer.
- Mulighed for at træne i en af vores samarbejdsclubber, bl.a. divisionsklubben Thisted FC.

Det er vigtigt at pointere, at du samtidig med dit efterskoleophold, har mulighed for at deltage i træning og kamp i en klub i nærheden af Thyland.

”Fodboldlinjen kombinerer fodbold med store sociale oplevelser”

På Fodboldlinjen får du mulighed for at deltage i turneringer med og kampe mod andre efterskoler og lokale klubber.

Ønsker du at være en del af skolens fodboldlinje, skal du medbringe: Træningstøj, fodboldstøvler, benskiner og egnede indendørs sportssko.

Idrætslinje

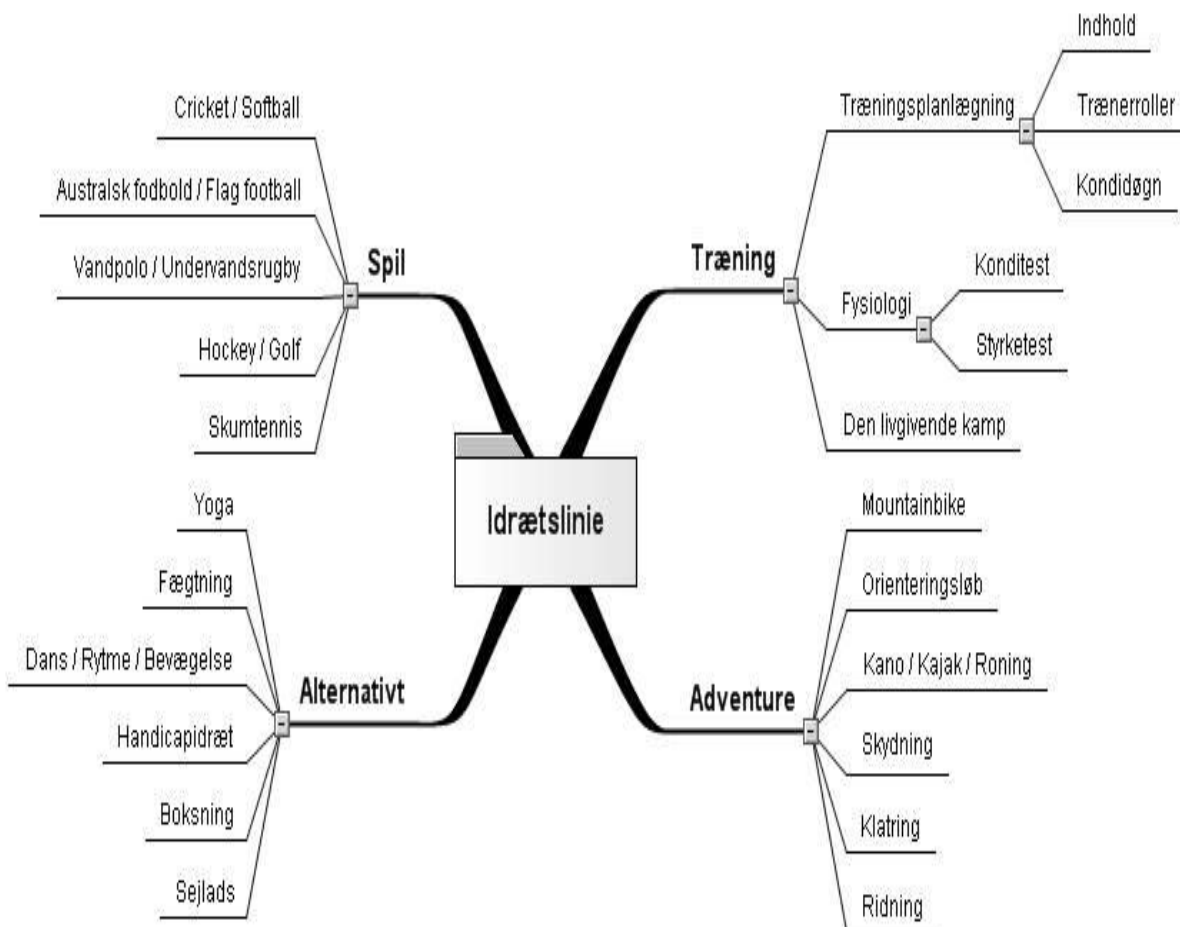
Idrætslinjen er for dig, der vil mere med idræt. Her får du mulighed for at fordybe dig i idrættens mangfoldige verden.

Målet for undervisningen er, at du skal lære noget, men også, at du skal have nogle helt fantastiske og anderledes oplevelser med idræt. Det vil vi gøre ved at præsentere dig for en bred vifte af idrættens tilbud. Det er også vores mål, at du vil blive udfordret på mange forskellige plan, hvor de idrætslige værdier er i højsædet.

Du vil sammen med idrætslærerne blive inddraget i planlægningen af undervisningen samt få mulighed for at undervise andre i idræt.

Det er et krav, at du er indstillet på at dyrke vidt forskellige idrætter. Det er ikke vigtigt, om du er god til den enkelte idræt på forhånd, men det er nødvendigt, at du er indstillet på at yde dit bedste i samtlige timer og være åben for alle idrætsgrene.

Nedenfor er vist, hvad idrætslinjen kan tilbyde.

Medielinjen

- Vi laver TV for og om efterskolen.
- Vi er skolens journalister. Det er os, der leverer nyheder og underholdning.
- Vi skal bl.a. lave nyhedsreportager, dokumentarfilm, kortfilm og animation.
- Alt hvad vi laver bliver fremvist på skolen på vores egen tv-kanal TV TI, dine skolekammerater bliver dine trofaste seere.

Vore produkter kommer på skolens hjemmeside, og bliver en del af skolens ansigt udadtil. Du har selv indflydelse på, hvad dine produkter skal handle om, og du behøver ikke have videre kendskab til journalistik i forvejen. Men det er et *krav*, at du interesserer dig for tv-produktion og også gerne for skuespil. Hvis du arbejder seriøst med dine produkter, kan du være med til at præge kulturlivet på Thyland Idrætsefterskole.

Sy og designlinjen

Du vil her få mulighed for at skabe din egen tøjstil, og sy ting du ikke kan gå ind i en butik og købe.

Der vil på denne linje blive arbejdet med at lave mønstre, der lige passer til dig - bukser, toppe eller nederdele. - Hvis du har syet lidt før og har flair for det, så kan du give dig i kast med sværere opgaver som f.eks. at sy din egen kjole til sommerfesten.

Er du blevet træt af dit gamle tøj, kan det sys om eller fikses op med en blonde eller noget andet chikt.

Du vil også få mulighed for at sy en taske, der passer til din personlige stil eller til dit transportbehov af tøj.

Ved opstarten af holdet tager vi på indkøbstur til Stof & Stil i Herning, hvor du har mulighed for selv at udvælge de materialer, du ønsker at arbejde med.

Værkstedslinjen

Værkstedslinjen er for dig, der kan lide at bruge værktøj og ikke er bange for at få snavsede fingre, men gerne vil sætte dit eget præg på de ting, du omgiver dig med i hverdagen.

Det er ingen betingelse, at du på forhånd har stort kendskab til værkstedsarbejde, blot du er interesseret.

Linjen er tilrettelagt således, at teori og værktøjslære går hånd i hånd med de praktiske opgaver. Gennem de praktiske opgaver får du kendskab til arbejdsteknikkerne i både træ- og metalarbejde. Du har selv stor medindflydelse på, hvordan opgaverne løses med hensyn til form og materialer.

Du vil f.eks. komme til at:

- Dreje på metal-drejbænk
- Lære at svejse med CO2-svejsjer
- Smede med essen
- Slibe og vedligeholde værktøj og bor
- Få mulighed for at lave møbler til dit værelse
- Foretage reparationer på din cykel eller knallert, (hvis du har knallertkørekort)
- Bruge trædrejbænken f.eks. til at lave et ur, som er en af de obligatoriske opgaver
- Komme på virksomhedsbesøg

Musiklinjen

Musiklinjen er for dig, som kan lide at synge og/eller spille musik. Vi spiller al slags musik – og gerne egne sange/numre. Orkesteret spiller til skolens musicalopførelse og øvrige arrangementer. Desuden deltager vi i de musikarrangementer på andre skoler, som vi kan finde tid og lejlighed til. Vi slutter skoleåret af med at producere en CD, som musiklinjeholdet får med hjem.

Det er også muligt at arbejde med den tekniske side af musikken, hvis man har lyst til det, og det er ikke et krav, at du kan spille et instrument i forvejen, men det er en stor fordel. Musik er for vigtig til at blive overladt til hvem som helst!!

VALGFAG

Valgfag vælges i perioder af et halvt skoleår.

Fagene kan overordnet opdeles i følgende tre kategorier, dog må et vist overlap påregnes:

- 1) Bevægelsesfag, f.eks. badminton, fodbold, massage
- 2) Færdighedsfag, f.eks. værksted, modelbygning
- 3) Alment dannende fag, f.eks. filosofi, psykologi

Valgfagene skal - i det omfang, det er muligt - tilgodese og videreudvikle elevernes individuelle interesser. Desuden skal den enkelte elev gives mulighed for at stifte bekendtskab med nye, "ukendte" fag.

DEN ENKELTE ELEVS TIMETAL

Hver elev skal vælge så mange fag i tilvalgsdelen, at det samlede timetal inkl. de obligatoriske lektioner ikke bliver under 28 lektioner á 45 minutter.

UNDTAGELSER FRA DET ALMINDELIGE SKEMA

Disse undtagelser har samlet en varighed af ca. 9 uger.

EMNEUGER

I årsplanen indgår enkelte emneuger.

Emneugerne kan være traditionelle emneuger, hvor skolen beskæftiger sig med et fælles, overordnet emne. Emnerne kan veksle fra skoleår til skoleår.

Eksempler på emner: Introuger, Drama-musical og Skikursus.

Fagtemaue for 8.-9. kl. mens 10. kl. er i brobygning. Her lægges vægt på obligatoriske fag på årgangen til yderligere fordybelse.

Endelig benyttes emneugerne til de lovbestemte individuelle projektopgaver.

Emneuge 8. kl./projekt 9. kl./obligatorisk selvvalgt opgave 10. kl.:

Formålet er: at opøve eleverne i arbejde med projektformen på forskellig vis, at udvælge, præcisere og bearbejde oplysninger, samt at vurdere, kritisere og sammenfatte det valgte materiale til et færdigt produkt. I arbejdsprocessen lægges der vægt på samarbejde, engagement, fordybelse, selvstændighed og nærvær. Yderligere vil der finde en del fremlæggelser sted, og her er en af målene at opøve evnen og modet til at turde stå frem og stå ved sine meninger i en begrænset forsamling. Der arbejdes i øvrigt ud fra de formelle krav, som folkeskolens afsluttende prøver.

Brobygning

10. klasserne deltager i en uges obligatorisk brobygning. Der skal brobygges til to forskellige ungdomsuddannelser, hvoraf den ene skal være en erhvervsuddannelse eller en erhvervs gymnasialuddannelse. Brobygningsforløbet giver mulighed for en afklaring af valg af ungdomsuddannelse efter 10. klasse.

I emneugerne tilsigtes en opbrydning af det traditionelle skema og af de traditionelle hold- og elevkonstellationer. Det omgivende samfund inddrages, når dette i forhold til emnet er ønskeligt. Som udgangspunkt arbejdes der tværfagligt med mulighed for fordybelse.

INTROUGER

De to introuger indleder hvert skoleår og har en varighed af 2-3 dage per uge. Resten af ugerne køres efter normalt skema, så eleven hurtigt indføres i skolens hverdag.

Det konkrete indhold af introugerne kan veksle fra skoleår til skoleår, men vil altid indeholde

forskellige "lære-hinanden-at-kende" og "ryste-sammen" aktiviteter.

Det tilsigtes, at eleverne så hurtigt som muligt opnår en fortrolighed og tryghed i deres omgang på skolen, at de bliver bekendt med hinanden og med skolens lærere og øvrige personale og oplever et begyndende fællesskab. Desuden vil eleverne stifte bekendtskab med skolens regelsæt, de daglige rutiner og skolens nære omgivelser. Introugen indeholder også skema valg til valgfag.

I umiddelbar forlængelse af den første skoleuge afholdes en kontaktgruppetur samt en udeintrotur eller lignende, som ligeledes har til formål at ryste eleverne sammen og styrke fællesskabet.

MUNDTLIG EKSAMENS PERIODE

Disse kører i en periode over ca. 2 uger, i dette skoleår hovedsageligt i uge 23 og 24. Den normale timeplan suspenderes, og i stedet læser lærerne deres timetal på passende tidspunkter.

En opslagstavle fyldes med alle disse tilbud, der omfatter både de normale fag, repetition til eksamen og en række spontanfag, hvor kun fantasien sætter grænserne. Ideen er så, at eleverne selv beslutter sig for, hvilke tilbud de vil følge, idet man af opslagstavlen kan se alt, hvad der tilbydes af fag. Eleverne vælger så, hvilke tilbud de følger før eksamensperiodens start.

Vi forbeholder os dog - af forskellige grunde, bl.a. repetition til eksamen – ret til at gøre enkelte timer obligatoriske for nogle eller alle elever.

TURE OG EKSURSIONER

Skolen afholder ture og ekskursioner i op til tre uger pr. skoleår.

Eksempler på afholdte ture og ekskursioner: Afslutningscykeltur, introtur, skikursus til Østrig, besøge en storby, udflugt til Rønbjerg, teatertur mv.

Formålet med de enkelte ture/ekskursioner varierer alt efter deres indhold. Normalt afholdes en introtur eller lignende. "primitiv" tur i starten af skoleåret for at ryste eleverne sammen, for at give fysiske og psykiske udfordringer og for at skolens ansatte kan få et indtryk af, hvad eleverne rummer, når det ikke er muligt at leve en "luksustilværelse". Desuden har naturoplevelsen også en stor pædagogisk værdi. Desuden afholdes normalt i januar/februar måned en skitur. Formålet med denne tur er, bortset fra, at eleverne nu er rystet godt sammen, det samme som for introturen. De øvrige ekskursioner er alle af kortere varighed, som regel kun en hel dag eller mindre, og her er formålet mere specifikt fagligt, f.eks. tur til Sdr. Jylland for at lære Danmarkshistorie, tur til en storby for at besøge museer, virksomheder osv., teatertur for at lære om kultur eller som led i danskundervisningen. Det er som regel selvindlysende, hvad det faglige indhold er, hvorfor det ikke betragtes som nødvendigt udtømmende at redegøre for alle små og store ture.

Den aktuelle årsplan viser disse ture og andre undtagelser og skal betragtes som et bilag til denne plan - et bilag, der udskiftes hvert år.

SKOLEVEJLEDNING PÅ THYLAND IDRÆTSEFTERSKOLE:

Vejledningen på Thyland varetages hovedsageligt af vejlederne. På enkelte områder inddrages klassens lærere.

Det er vort håb gennem vejledningen at:

- Eleven får tro på sig selv og mod på arbejdslivet
- Eleven bliver bevidst om styrkesider og begrænsninger
- Eleven udvikler ansvarlighed i forhold til et stykke arbejde
- Eleven udvikler ansvarlighed i forhold til sig selv og andre

På Thyland Idrætsefterskole har vi to individuelle samtaler årligt med hver enkelt elev.

9. klasserne har en dag på en ungdomsuddannelse og 10. klasserne deltager i en uges obligatorisk

Vorupørvej 73
7700 Thisted
Tlf. 97937050 – Fax 97937550
Email info@thyland.dk

brobygning i løbet af skoleåret. 8. klasserne har 3 dage på Erhvervsuddannelser.
10. klasserne laver desuden en selvvalgt opgave ud fra deres erhvervsmæssige fremtidsplaner.

Erhvervspraktik er et frivilligt tilbud til eleverne, og den henlægges til efterårsferien i uge 42.

Alle elever laver uddannelsesplan.

Elever, der skal videre på en ungdomsuddannelse, laver ”Tilmelding til ungdomsuddannelser” og den sendes til valgte sted af skolen.

WEEKENDER:

Weekenderne er opdelt i bliveweekender og almindelige weekender. I bliveweekender (Thylandweekend) afholdes forskellige obligatoriske arrangementer for alle elever, se årsplanen. Eksempler på arrangementer i obligatoriske bliveweekender: Gymnastikopvisning, Thyland-fest, Åbent hus og forældre på skole.

I almindelige weekender kan eleverne blive på skolen, og tilsynslærerne skal, eventuel i samarbejde med weekendens elever, tilbyde mindst en fælles aktivitet.

Weekenderne er tænkt som et tilbud til eleverne, hvor hverdagens normale rammer er ophørt og, hvor socialt samvær vægtes højt.

ANDRE ARRANGEMENTER:

I løbet af skoleåret afholdes diverse hhv. obligatoriske og frivillige arrangementer, hovedsagelig lagt om aftenen. Der er tale om arrangementer af meget forskellig karakter, hvorfor formålene med disse også er vekslende. Overordnet er tanken dog, at arrangementerne af eleverne skal opleves som et afbræk i dagligdagen samt at eleverne får fællesoplevelser.

I budgettet er afsat et beløb på 100 kr. pr. elev pr. år til hushygge, hvor eleverne f.eks. kan spise aftensmad sammen med huslærerne i deres respektive huse. Eleverne står selv for planlægning, indkøb, tilberedning osv. Hermed tilsigtes bl.a. at styrke det sociale sammenhold og at give eleverne øvelse i organisation.

Ved hvert skoleårs begyndelse nedsættes et arrangementsudvalg, der i samarbejde med en tilknyttet lærer har til opgave at planlægge forskellige frivillige elevaktiviteter. Eksempler herpå: Interne sportsturneringer, juleklip, fastelavnsfest.

Eksempler på andre, lærerplanlagte arrangementer: banko, foredrag, koncert, folkedans, teatertur.

Der afholdes flere temafester, hvoraf de fleste er planlagt af vores elevarrangementsudvalg, der også står for festens udførelse i samarbejde med skolens øvrige personale.

Eksempler på temafester: Gallafest, bryllup, Grand Prix, 60'er-fest.

DEN PÆDAGOGISKE VIRKSOMHED I FORBINDELSE MED

KOSTSKOLEFORMEN:

Kostskoleformen har overordnet til formål at give den enkelte elev en oplevelse af helhed i en ellers opdelt tilværelse. På en kostskole vil alle dagligdagens gøremål uvægerligt smelte sammen, idet alle aktiviteter (skolegang, fritid, måltider osv.) foregår inden for den samme snævre fysiske ramme. Samtidig byder kostskoleformen på nogle rent praktiske fordele. Skolens ansatte har flere timer til rådighed sammen med eleverne, hvilket reducerer antallet af bindinger og udvider de skemamæssige og sociale muligheder.

Sigtet er, at eleverne vil opfatte skolen som et tilholdssted, der er andet og mere end blot en skole, og at de af egen drift vil tage det nødvendige og ægte medansvar for, at dagligdagen fungerer for alle. Skolens hele virke skal i så vid udstrækning som muligt forberede den enkelte elev på at møde

livets krav og videreudvikle hans/hendes evne til aktivt og ansvarsbevidst at indgå i nye sociale fællesskaber.

Kostskoleformen bevirker, at lærerne driver pædagogik ikke bare i selve undervisningen, men i hele skolens dagligdag. Husmøder, fællesmøder, elevsamtaler m.v. er med til at hjælpe den enkelte elev på rette vej.

Til de enkelte elevhuse er tilknyttet en huslærer, der har til opgave at sikre, at den enkelte elev trives på skolen i alle sammenhænge. Huslæreren vil således søge at løse eventuelle problemer, såsom at iværksætte en flytteplan, hvis eleverne på et værelse ikke fungerer sammen. Dette kræver dog også elevernes aktive medvirken og samarbejde med skolemor.

Til hver elev er der desuden knyttet en kontaktlærer, som eleven enten skal have i undervisningen eller som huslærer (både og er også muligt).

Kontaktlæreren skal sørge for:

At kontakteleverne trives på skolen og i sit hus. Det sikres igennem samtaler med den enkelte, men også ved at være opmærksom på, hvad der skrives i vores dagsrapport.

At der bliver fulgt op på problemer, der relaterer sig til fag, faglig formåen eller input fra skolevejlederen.

Kontaktlæreren varetager den primære kontakt med forældrene til de pågældende elever.

Forældrene kan efter behov og til enhver tid inddrages i arbejdet med den enkelte elevs trivsel og opførelse. I det daglige skal personalet dog bestræbe sig på, at eleven kommer til at stå mere på egne ben, end hvis hun/han havde bopæl hos forældrene.

Der er altid åben for henvendelse fra forældrene, som også underrettes løbende om deres barns trivsel og hele situation. Der afholdes pr. skoleår to forældrearrangementer med det formål at orientere om den sociale trivsel og det faglige ståsted i undervisningen samt at drøfte elevens fremtid. Til skoleårets afslutning skrives en udtalelse, som udtrykker skolens opfattelse af den enkelte elev socialt og fagligt.

AFSLUTNING:

Der henvises endvidere til den af bestyrelsen godkendte årsplan.

Hele skolens virksomhed ønsker lærere og medarbejdere at se som en samlet helhed - med formålet som overskrift.

OVERSIGT OVER BILAG (kan fås på skolen)

./. 1) Hovedskema

./. 2) Årsplan

Denne indholdsplan træder i kraft fra og med skoleåret 2010/2011.

Bestyrelsen giver forstander Gert Tøgersen ret til at foretage ændringer i indholdsplanen i årets løb.

Således godkendt af bestyrelsen.